

Tadeusz Wołoszyn

"Sie lebten den Glauben", Ludwig
Bertsch, Otto Semmelroth, Mainz
1976 : [recenzja]

Collectanea Theologica 50/1, 210

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ludwig BERTSCH, Otto SEMMELROTH i inni, *Sie lebten den Glauben*, Mainz 1976, Matthias-Grünewald-Verlag, s. 80.

Treścią niniejszej publikacji są charakterystyczne momenty z życia i działalności współczesnych chrześcijan, którzy żyli wiarą oraz nie zawiedli ludzkiego zaufania. Wśród pięciu wybranych przez autorów postaci znalazł się błóg Maksymilian Kolbe, dwie kobiety, osoby świeckie — Madeleine Delbrel i Ida Friederike Görres, oraz dwóch kapłanów zakonnych — Rupert Mayer SJ i Alfred Delp SJ. Wymienione wyżej postacie żyły i działały między innymi w czasie drugiej wojny światowej. Autorzy wyjaśniają cel oddania do rąk czytelników omawianej publikacji. Wychodzą z założenia, że życie nasze kształtuje się wśród ludzi i za pośrednictwem ludzi, z którymi się spotykamy, z którymi obcujemy, z którymi wdajemy się w rozmowę itp. W gronie tych osób, z którymi możemy się spotkać, znajdują się wspomniane wyżej postacie. Są one świętymi znakami, danymi nam przez Boga. One wprowadziły w swe życie Boga. Żyły wiarą. Bóg tych znaków nie cofa. One trwają i utrzymują swą wartość. Ukazują drogę chrześcijańskiej wolności i uratowania swego człowieczeństwa wśród ludzi, a czasami wbrew ludziom. Takim właśnie człowiekiem był — jak zaznacza Ludwig Bertsch — błóg Maksymilian Kolbe. Nie poddał się mechanizmom odczłowieczania w warunkach obozowych, kiedy czasami człowiek poddany głodzeniu upodabniał się do „wygłodzonego zwierzęcia”, stawał się nieodpowiedzialny za swe czyny, przekształcał się w bezwolną masę pozbawioną zdolności jakiegokolwiek działania czy oporu.

Omawianą książeczkę należy zaliczyć do literatury religijnej, na którą istnieje duże zapotrzebowanie, gdyż stanowi ona pewną pomoc w modlitwie, medytacji, skupieniu czyli w życiu wewnętrznym, a także w świadomym kształtowaniu swego człowieczeństwa.

ks. Tadeusz Wołoszyn SJ, Warszawa

Rolf ZERFASS, Norbert GREINACHER i inni, *Einführung in die praktische Theologie*, München — Mainz 1976, Chr. Kaiser Verlag — Matthias-Grünewald-Verlag, s. 243.

Publikacja jest pracą zbiorową, opracowaną przez doświadczonych profesorów wyższych uczelni RFN. Autorzy stawiają pytanie, co zrobić, aby w nauczaniu na wyższych uczelniach było więcej inicjatywy, wolności, satysfakcji i prawdziwego postępu; co zrobić, aby na wspomnianych uczelniach było mniej nudy, zniechęcenia, niepotrzebnego zmęczenia, jak ożywić nauczanie, jakie zastosować metody, by udział studentów w procesie nauczania był większy, by wykłady stały się ciekawsze. Dzięki temu praca nauczycieli wymagałaby mniej energii, uczniowie uczyliby się szybciej, nauka stałaby się wspólnym poszukiwaniem nauczyciela i ucznia. Temu celowi ma służyć prezentowana książka, która jest niczym innym jak refleksją nad własnym nauczaniem w zakresie teologii praktycznej, refleksją nad praktyką nauczania studentów, adiunktów, docentów i profesorów. Ukazują oni czytelnikowi własne metody, sposoby nauczania, w przekonaniu, że następne wykłady i zajęcia będą ciekawsze, ponieważ wszyscy będą mogli lepiej w nich uczestniczyć. Poszukiwania autorów są wolne od lęku. Powstały na drodze wymiany doświadczeń różnych gałęzi wiedzy.

Pierwszy rozdział przedstawia konieczność zorientowania się, kto studiuje teologię praktyczną, jakie ma problemy i trudności, jakie przeżywa niepokoje, które z nich są trwałe, które zaś pojawiają się i znikają, a które mają charakter konfliktowy. Natomiast materiał zebrany w rozdziale drugim i trzecim dotyczy różnych koncepcji studium teologii praktycznej, elementów organizacyjnych oraz społecznej funkcji tegoż nauczania. Lektura tego materiału pozwala się uporać z samym sobą, z własnymi trudnościami, z własną przeszłością, dotychczasowym doświadczeniem w zakresie nauczania teologii prak-